

Sygn. akt I ACa 168/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 maja 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Ryszard Iwankiewicz
Sędziowie:	SSA Marta Sawicka SSA Agnieszka Sołtyka (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sądowy Beata Waclawik

po rozpoznaniu w dniu 29 maja 2013 r. na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w W.

przeciwko (...) Szpitalowi (...) w G.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim

z dnia 10 stycznia 2013 r., sygn. akt I C 1587/12

I. odrzuca apelację w części dotyczącej żądania zasądzenia odsetek od kwot składających się na należność główną za okres począwszy od dnia 18 stycznia 2012 roku do dnia 31 stycznia 2013 roku,

II. oddala apelację w pozostałej części.

SSA M. Sawicka SSA R. Iwankiewicz SSA A. Sołtyka

Sygn. akt: I ACa 168/13

UZASADNIENIE

Powód – (...) S.A. w W. wniósł o zasądzenie od pozwanego – (...) (...)a (...) w G. – kwotę 958 411,47 zł z ustawowymi odsetkami od kwot:

1) 914,57 zł od dnia 18 stycznia 2012 r. do dnia zapłaty

2) 229 332,99 zł od dnia 26 stycznia 2012 r. do dnia zapłaty

- 3) 12 731,82 zł od dnia 26 stycznia 2012 r. do dnia zapłaty
- 4) 5 625,08 zł od dnia 18 lutego 2012 r. do dnia zapłaty
- 5) 7 762,55 zł od dnia 18 lutego 2012 r. do dnia zapłaty
- 6) 190 127,92 zł od dnia 27 lutego 2012 r. do dnia zapłaty
- 7) 12 512,31 zł od dnia 27 lutego 2012 r. do dnia zapłaty
- 8) 119 596,02 zł od dnia 20 marca 2012 r. do dnia zapłaty
- 9) 21 566,93 zł od dnia 20 marca 2012 r. do dnia zapłaty
- 10) 166 552,25 zł od dnia 26 marca 2012 r. do dnia zapłaty
- 11) 12 731,82 zł od dnia 26 marca 2012 r. do dnia zapłaty
- 12) 115 815,45 zł od dnia 26 kwietnia 2012 r. do dnia zapłaty
- 13) 12 658,65 zł od dnia 26 kwietnia 2012 r. do dnia zapłaty
- 14) 24 443,99 zł od dnia 20 kwietnia 2012 r. do dnia zapłaty
- 15) 7 147,04 zł od dnia 20 kwietnia 2012 r. do dnia zapłaty
- 16) 17 615,26 zł od dnia 20 kwietnia 2012 r. do dnia zapłaty
- 17) 1 276,82 zł od dnia 20 kwietnia 2012 r. do dnia zapłaty

oraz zasądzenie kosztów procesu.

W uzasadnieniu powód wskazał, iż dostarczał gaz do obiektów pozwanego na podstawie dwóch umów, a pozwany za dostarczony gaz nie płacił. Do zapłaty z umowy zawartej przez strony z tytułu należności głównej pozostała kwota 907 928,36 zł powiększona o odsetki ustawowe. Powód wskazał, że pozwany zalega z płatnościami dalszych faktur wystawionych po dniu zawarcia umowy i dotyczących należności za gaz dostarczany w okresie od kwietnia 2012 r. Do zapłaty z tego tytułu pozostała należność w kwocie 50 483,11 zł.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o rozłożenie w wyroku dochodzonej przez powoda należności w kwocie 958 411,47 zł na 24 miesięczne raty, płatne do końca każdego miesiąca począwszy od stycznia 2013 r. i nie obciążanie pozwanego kosztami procesu. W uzasadnieniu swojego pisma procesowego pozwany wskazał, iż z uwagi na bardzo trudną sytuację finansową nie zapłacił powodowi całej sumy objętej porozumieniem. Zadłużenie szpitala wynosi ok. 260 mln złotych, a w okresie od 1 stycznia do 30 września 2012 r. działalność szpitala przyniosła stratę w wysokości 5 007 785,21 zł. Przeciwko szpitalowi prowadzone są liczne egzekucje sądowe.

Wyrokiem z dnia 10 stycznia 2013 r. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim

zasądził od pozwanego (...) (...)a (...) w G. na rzecz powoda (...) S.A. w W. kwotę 958,411,47,- zł płatną w 24 miesięcznych ratach po 39.933,81,- zł każda do dnia 30 każdego miesiąca, poczynając od 31 stycznia 2013 r. z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat; zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę zł 55,121,- zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym 7.200,- zł kosztów zastępstwa procesowego oraz wyrokowi w punkcie I nadał rygor natychmiastowej wykonalności.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny;

(...) dostarczał gaz do obiektów pozwanego na podstawie dwóch umów zawartych w dniu 1 kwietnia 2008 r. – umowy kompleksowej dostarczania paliwa gazowego (...) – i umowy kompleksowej dostarczania paliwa gazowego (...). Każda umowa dotyczyła dostaw gazu do innego obiektu. W dniu 2 kwietnia 2010 r. strony zawarły porozumienie w sprawie zasad spłaty długu z tytułu sprzedaży gazu. Ugoda została objęta należnościami głównymi wynikającymi z faktur wystawionych do dnia zawarcia ugody oraz odsetki ustawowe od zapłaconych z opóźnieniem należności. Pozwany szpital zapłacił pełnych 6 rat wynikających z ugody, natomiast 7 rata została zapłacona w terminie częściowo w wysokości 200 000 zł. Pozostała część została zapłacona w dniu 25 października 2010 r. Ósmą ratę pozwany zapłacił w części tj. w kwocie 156 216,64 zł. Wpłaty na mocy porozumienia zostały zaliczone na najdawniej wymagalne zobowiązania z not odsetkowych oraz faktur wymienionych w załączniku do porozumienia. Do zapłaty pozostała należność z faktur obejmujących sprzedaż gazu w okresie od 1 grudnia 2011 r. do kwietnia 2012 r., ale wystawionych przed dniem zawarcia porozumienia. Do zapłaty z ugody z tytułu należności głównej pozostała kwota 907 928,36 zł powiększona o odsetki ustawowe. Ponadto pozwany zalega z płatnościami dalszych faktur wystawionych po dniu zawarcia ugody i dotyczących należności za gaz dostarczany w okresie od kwietnia 2012 r. Do zapłaty z tego tytułu pozostała należność w kwocie 50 483,11 zł.

Pozwany szpital w okresie od stycznia do 30 września 2012 r. wypracował stratę w wysokości 5 007 785,21 zł, posiada zadłużenie w wysokości 257 675 662,65 zł, przeciwko szpitalowi prowadzone są liczne postępowania egzekucyjne.

Po dokonaniu powyższych ustaleń Sąd Okręgowy uznał, że powództwo okazało się zasadne, tym bardziej, że pozwany uznał je co do zasady i wysokości.

Wskazał, że pomiędzy stronami sporne było jednak to, czy dochodzoną należność można rozłożyć na raty zgodnie z art. 320 k.p.c.

Podkreślił sąd meriti, że powszechnie znanym faktem jest, iż (...) Szpital (...) w G. jest zadłużony. W świetle przedstawionych przez pozwanego rachunku zysków i strat oraz bilansu porównawczego sytuację finansową szpitala uznał Sąd za bardzo trudną. Ogromne zadłużenie, brak uzyskiwania dochodów z bieżącej działalności, powoduje, w ocenie sądu I instancji, że jednorazowa zapłata dochodzonej pozwem kwoty w istotny sposób wpłynie na kondycję finansową szpitala, deregulując jego działalność, uniemożliwiając lub poważnie utrudniając świadczenie usług, które polegają na ratowaniu życia i zdrowia ludzi. Podkreślił Sąd, że ta sytuacja utrzymuje się od dłuższego czasu i w znacznej części jest wynikiem niedofinansowania działalności leczniczej w Polsce i brakiem płatności za nadwykonania przez Narodowy Fundusz Zdrowia.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego na rzecz powoda dochodzoną pozwem kwotę 958 411,47 zł. Jednocześnie uznając sytuację finansową pozwanego szpitala za bardzo złą, mając na uwadze, że pozwany ratuje życie i zdrowie ludzi, Sąd Okręgowy uznał, że zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek, o jakim mowa w art. 320 k.p.c. i rozłożył dochodzoną należność na 24 miesięczne raty po 39 933,81 zł każda, płatne do dnia 30 każdego miesiąca, poczynając od 31 stycznia 2013 r. z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat. Takie rozstrzygnięcie, zdaniem sądu I instancji, pozwoli pozwanemu wywiązać się z ciężącego na nim zobowiązania, pozwalając szpitalowi w dalszym ciągu działać – leczyć i ratować ludzkie życie i zdrowie. Powyższe pozwoli powodowi uzyskać należną mu kwotę w rozsądnym terminie i wysokościach.

Sąd Okręgowy uznał pozwanego za przegrywającego proces i zasądził od niego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. na rzecz powoda kwotę 55 121 zł, na którą składa się kwota 47 921 zł opłaty sądowej od pozwu i 7 200 zł tytułem wynagrodzenia radcy prawnego (§ 6 pkt. 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu - Dz.U. Nr 163, poz. 1349).

W ocenie Sądu w sprawie nie miał zastosowania art. 101 k.p.c., albowiem pozwany dał powód do wytoczenia pozwu, nie płacąc regularnie należnych powodowi kwot. Również w ocenie Sądu Okręgowego nie znalazło uzasadnienia w zasadach słuszności nie obciążanie pozwanego kosztami procesu i przerzucenie tych kosztów na powoda. Sąd

uwzględnił wniosek pozwanego i rozłożył dochodzoną należność na raty, stąd przerzucenie na powoda kosztów opłaty sądowej od pozwu i wynagrodzenia jego pełnomocnika, kwot nie małych, pozostawało w sprzeczności z zasadami słuszności.

Z rozstrzygnięciem tym nie zgodził się powód, który zaskarżył wyrok w części obejmującej:

- rozłożenie zasądzonej od strony pozwanej należności na 24 miesięczne raty,
- nie zasądzenie od pozwanego odsetek za zwłokę w zapłacie kwot wymienionych w sentencji pozwu od dnia wymagalności do dnia zapłaty

i zarzucając naruszenie prawa materialnego i procesowego przez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, a w szczególności niewłaściwe zastosowanie art. 320 k.p.c.,

- wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie żądań pozwu w całości, a nadto o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu apelacji powód wskazał, że Sąd, wbrew żądaniom powoda wyrażonym w pozwie, nie zasądził odsetek za zwłokę w zapłacie wymagalnych, wyspecyfikowanych w pozwie, należności. Podniósł powód, że wydaje się że Sąd Okręgowy po prostu przeoczył żądanie powoda odnoszące się do odsetek za zwłokę w zapłacie. Nie tylko w sentencji wyroku, ale i w jego uzasadnieniu ani słowem nie wspomniano, dlaczego odsetek nie zasądził. Kwota 958.411,47 zł (należność główna) nie zawiera w sobie skumulowanych odsetek.

W odniesieniu do rozłożenia długu na raty apelujący wskazał, że nie kwestionuje tego, że sytuacja finansowa (...) jest zła. Podniósł jednakże, że tak jest od lat i nic nie wskazuje na to, że w najbliższym czasie to się zmieni, a to oznacza finansowanie pozwanego m.in. przez dostawców energii. Wskazał też, że pozwany zalega wobec powoda z kwotą ca 2,5 mln złotych. Dług objęty przedmiotowym pozwem nie był więc „szczególnie uzasadnionym wypadkiem”, o jakim mówi art. 320 k.p.c. i nie powinien takim być w kilku kolejnych procesach, jakie toczą się między stronami w G.. Podkreślił powód, że Szpital Wojewódzki w G., podobnie jak inne szpitale, nie tylko ratuje życie i zdrowie ale zajmuje się też zabiegami i procedurami, których nie kwalifikuje się jako ratowanie życia i zdrowia.

Zarzucił także, że Sąd Okręgowy, uwzględniając wniosek (...) o rozłożenie długu na raty, nie zainteresował się tym, dlaczego pozwany jest tak bardzo zadłużony i co składa się na ten dług. Wskazał w tym kontekście, że przecież nie można wykluczyć złego gospodarowania środkami przez kierownictwo, nadmiernego zatrudnienia, zbyt wysokich w stosunku do możliwości płatniczych wynagrodzeń.

Pozwany nie złożył odpowiedzi na apelację.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje;

Apelacja w części, w jakiej odnosi się do zgłoszonego przez powoda żądania zasądzenia odsetek od wymienionych w pozwie kwot składających się na należność główną, jest niedopuszczalna. Skierowana jest bowiem do nieistniejącego rozstrzygnięcia. Sąd I instancji pominął bowiem żądanie w zakresie odsetek, nie odniósł się do niego w żaden sposób, nawet negatywnie poprzez oddalenie powództwa. Z tych względów apelacja w tym zakresie jest niedopuszczalna i jako taka podlegała odrzuceniu, o czym na podstawie art.373 k.p.c. w związku z art. 370 k.p.c. orzeczono w punkcie I orzeczenia.

W pozostałym zakresie apelacja jest bezzasadna.

Wbrew zarzutowi apelującego, rozkładając zasądzoną należność na raty nie naruszył sąd I instancji art. 320 k.p.c. Przypomnieć w tym miejscu trzeba, że z uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 września 1970 r., III PZP 11/70 wynika, że ustanowiona w art. 320 k.p.c. norma ma charakter wyjątkowy, gdyż może być zastosowana jedynie w szczególnie uzasadnionych wypadkach. W piśmiennictwie wyrażono pogląd uznający

wymienioną przesłankę za spełnioną wtedy, gdy w chwili wyrokowania są podstawy do przyjęcia, że ze względu na sytuację majątkową dłużnika wyrok zasądający całe świadczenie stanowiłby tytuł egzekucyjny bez szans na realizację. Prowadzenie egzekucji w tym zakresie narażałoby tylko wierzyciela na nieefektywne wydatki egzekucyjne, a dłużnika i osoby pozostające na jego utrzymaniu na utratę podstaw egzystencji. Takie bezskuteczne czynności egzekucyjne byłyby zarazem szkodliwe społecznie i podważałyby sens prowadzenia procesu. Przy takim pojmowaniu szczególnie uzasadnionych wypadków uzasadniających zastosowanie art. 320 k.p.c. przepis ten służy nie tylko interesom dłużnika i wierzyciela, ale także interesom ogólnym. Należy zaznaczyć, że tak rozumiany art. 320 k.p.c. pozostaje w zgodzie z art. 31 ust. 3 Konstytucji, uzależniającym dopuszczalność ustanowienia w ustawie ograniczenia korzystania z konstytucyjnego prawa, jakim jest także wierzycielność (por. art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji), od tego, czy nie narusza ono istoty tego prawa oraz czy jest konieczne w demokratycznym państwie m.in. dla porządku publicznego albo wolności i praw innych osób (por. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2006 r., III CZP 126/06).

Odnosząc powyższe rozważania teoretyczne do realiów rozpoznawanej sprawy stwierdzić trzeba, że apelujący nie wskazuje w apelacji na takie dowody, z których wynika, że niekwestionowana przecież przez niego zła sytuacja finansowa pozwanego i jego zadłużenie, jest skutkiem złego gospodarowania środkami przez kierownictwo, nadmiernego zatrudnienia, czy zbyt wysokich w stosunku do możliwości płatniczych wynagrodzeń. Takie sugestie zawarte w apelacji nie znajdują potwierdzenia w materiale sprawy. Dowodów na to nie złożył także powód z apelacją. Bez wątpienia natomiast pozwany wykonuje świadczenia, które ratują życie i zdrowie ludzkie. Oczywiście jest także, że wobec jego ogromnego zadłużenia, jednorazowa spłata długu w wysokości 958.411,47 zł wobec powoda spowoduje niemożność opłacenia innych zobowiązań, w tym związanych z zakupem leków, niezbędnych w procesie leczniczym. Niemożliwe w związku z tym stać się może dalsze funkcjonowanie pozwanego.

Dlatego też zasadnie uznał Sąd Okręgowy, że wniosek o rozłożenie zasądzonej na rzecz powoda kwoty 958.411,47 zł na miesięczne raty zasługuje na uwzględnienie, tym bardziej, że nie wymaga szerokiej argumentacji teza, że sytuacja finansowa powoda jest znacznie lepsza, niż pozwanego.

Z tych względów na podstawie art. 385 k.p.c. apelacja została oddalona, o czym orzeczono w punkcie II wyroku.

M.Sawicka R.Iwankiewicz A.Sołytko